

ความสำคัญของปัญหา

การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอย เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการการแก้ไขอย่างเหมาะสม เนื่องจากปริมาณขยะที่นับวันมีแต่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว US Environmental Protection Agency (EPA) กล่าวว่า ประเด็นการจัดการขยะที่สำคัญที่สุด ควรเริ่มจากการลด การเกิดขยะและการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การรีไซเคิล การนำมาทำเป็นพลังงาน และการนำไปฝังกลบตามลำดับ ดังรูปที่ 1 การจัดลำดับความสำคัญของประเภทขยะมูลฝอย โดยใช้โครงสร้างระดับชั้นการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จากบนลงล่าง หรือการเริ่มต้นที่กลุ่ม 3Rs (Reduce ลด การใช้ ลดปริมาณขยะเป็นการป้องกันให้มีขยะใหม่เกิดขึ้น น้อยที่สุด Reuse ใช้ซ้ำอย่างคุ้มค่า เป็นการใช้วัสดุอย่าง คุ้มค่าที่สุดก่อนที่จะทิ้ง Recycle นำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ ใหม่) จะเป็นวิธีที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ของมนุษย์ น้อยที่สุด (United Nations Environment Programme, 2005)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในยี่สิบจังหวัดที่มี ปัญหาวิกฤตเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศ การ บริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยและขยะ อันตรายตามกรอบการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตราย ฉบับผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณขยะวันละกว่า 1,200 ตัน แต่สามารถกำจัดได้ เพียงวันละ 700 ตัน จึงมีขยะตกค้างอีกกว่า 500 ตัน ด้าน อัตราการผลิตขยะต่อคนต่อวันพบว่า มีอัตราเพิ่มต่อเนื่อง ทุกปีจาก 1.03 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในปี 2551 เป็น 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในปี 2556 อัตราการเกิดขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาโดยประมาณ 1.89 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน กิจกรรมการลด คัดแยกและนำขยะ มูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ หรือกิจกรรม 3Rs เป็นการนำ ขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และช่วยลดภาระการกำจัดขยะ มูลฝอยขั้นสุดท้ายของเทศบาลฯ ทำให้ยืดอายุการใช้งาน ของสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยให้นานขึ้น รวมทั้ง ยังช่วย ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจ ศึกษาว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีทัศนคติอย่างไรต่อการจัดการขยะแบบ 3Rs

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อสำรวจทัศนคติของครัวเรือนในเขตเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยาต่อการจัดการขยะแบบ 3Rs

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงทัศนคติของครัวเรือน ซึ่งเป็นประโยชน์ ต่อการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินการจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่ให้เหมาะสม

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีการรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บแบบสอบถาม กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 400 ครัวเรือน ในเขตเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการสำรวจเอกสาร ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครัวเรือนในเขตเทศบาล ทั้งสิ้น 16,512 ครัวเรือน โดยเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้สูตร (Yamane, 1967) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

e คือ ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (กรณีนี้ใช้ 0.05)

N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{ดังนั้น } n = 16,512 / 42.28$$

$$= 390.54$$

การวิจัยครั้งนี้เก็บแบบสอบถามทั้งหมด 400 ครัวเรือน แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีค่าความเชื่อถือได้ ของข้อมูลเท่ากับ 0.831 (Cronbach's Alpha of 0.831) ซึ่งนับว่าสูงและเครื่องมือมีความเชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สูตรการคำนวณดัชนี ค่าเฉลี่ย (Weight Average Index: WAI) เพื่อสำรวจ ทัศนคติ และการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติการ

ภายในครัวเรือน มีค่า WAI เท่ากับ 0.90 การจัดการขยะ
ต้นทางช่วยลดโลกร้อนได้ มีค่า WAI เท่ากับ 0.90

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมการจัดการ
ขยะตามแนวคิด 3Rs พบว่า กลุ่มตัวอย่างยินดี หากมี
กฎหมายควบคุมให้ทุกครัวเรือนคัดแยกขยะ มีค่า WAI
เท่ากับ 0.88 และหากบ้านใดไม่คัดแยกขยะสมควรจ่าย
ค่าปรับหรือรับโทษอื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับบริการเก็บขนขยะ
มีค่า WAI เท่ากับ 0.84 ยินดีคัดแยกขยะหากมีแรงจูงใจ
เป็นรางวัลหรือสิ่งของ มีค่า WAI เท่ากับ 0.82 เห็นด้วยว่า
ค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะที่จ่ายนั้นคุ้มค่ากับประสิทธิภาพ
การจัดการขยะของเทศบาลฯ มีค่า WAI เท่ากับ 0.76
เห็นด้วยว่า จะไม่คัดแยกหรือจัดการขยะหากไม่มีคนทำ
เป็นเพื่อน มีค่า WAI เท่ากับ 0.71 ด้านข้อมูลข่าวสาร
เกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า
ความรู้เรื่องการจัดการขยะต้นทาง (3Rs) ต้องคอยหาข้อมูล
ความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ มีค่า WAI เท่ากับ 0.87 และประเมิน
ตนเองว่า รู้จัก คำว่า 3Rs ในระดับค่อนข้างดี และพอจะมี
ความเข้าใจอยู่บ้าง มีค่า WAI เท่ากับ 0.82 เนื่องจาก
เทศบาลฯ คอยเติมความรู้ให้เรื่อย ๆ หากมีการประชุมที่
เป็นวาระเกี่ยวกับขยะมูลฝอย รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติ
ที่สอดคล้องกับการใช้น้อย ใช้ซ้ำ และคัดแยกขยะเพื่อ
รีไซเคิลที่ทำอยู่บ้างในครัวเรือนของตนเอง เพียงแต่ไม่ได้
ทำจริงจัง

ทัศนคติของครัวเรือนในการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs โดยจำแนกตามอาชีพ

เมื่อนำผลจากการสำรวจทัศนคติ ของครัวเรือนในเขต
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามอาชีพ เพื่อ
เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพต่างๆ ด้าน
ทัศนคติในการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs ซึ่งประกอบด้วย
อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย อาชีพรับราชการ/พนักงาน
บริษัท/รัฐวิสาหกิจ และเกษียณอายุ/แม่บ้าน (ตารางที่ 3)
พบว่า กลุ่มอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ
มีทัศนคติที่ดีที่สุดต่อแนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs และ
ทุกกลุ่มอาชีพเห็นว่า ขยะเป็นสิ่งไร้ค่า แต่รู้ว่าขยะมีหลาย
ประเภท และรู้ว่าคัดแยกขยะจะทำให้ปริมาณขยะลดลง
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่า ขยะแต่ละชนิดควร
คัดแยกออกเป็นขยะประเภทใดบ้าง และทราบว่าในชั้น
พื้นฐานควรทำอะไรกับขยะที่คัดแยกแล้ว เช่น ขยะอินทรีย์
สามารถนำไปทำปุ๋ย หรือให้อาหารสัตว์ ขยะรีไซเคิลคัดแยก
และเก็บรวบรวมไว้เพื่อนำไปขาย เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะ

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีเจ้าหน้าที่เทศบาลฯ สถาบัน
การศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงองค์กร
พัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) มาจัดอบรม ให้ความรู้ พาไป
ศึกษาดูงาน รวมถึงจัดทำโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
การจัดการขยะในชุมชน โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมดำเนิน
กิจกรรม อย่างไรก็ตามโครงการต่างๆ เหล่านั้นเป็นโครงการ
ระยะสั้น มีระยะเวลาสั้นสุด และมีงบประมาณจำกัด โครงการ
ดังกล่าวจึงสิ้นสุดลง แต่ความรู้ความเข้าใจเรื่องจัดการ
ขยะพื้นฐานยังคงเป็นความรู้ติดตัวให้กับชาวบ้าน ทุกกลุ่ม
อาชีพเห็นว่า ตนเองรู้จักประเภทขยะดี รู้เรื่องการคัดแยก
ทั้งระหว่างขยะเปียกกับขยะแห้ง ทุกกลุ่มอาชีพรู้ว่าควร
หลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมอันเป็นสาเหตุ
ของการเพิ่มปริมาณขยะ รู้ว่าขยะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อม
โทรม เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ทุกกลุ่มเห็นด้วยว่าการ
แก้ไขปัญหาขยะควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการเท่านั้น
แต่การช่วยเหลือในเรื่องการจัดการขยะแบบ 3Rs นอกจาก
ครัวเรือนแล้วทุกภาคส่วนก็สามารถมีส่วนร่วมได้ และเป็น
แนวทางในการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน แต่ทุก
กลุ่มก็ยังมีความคิดว่าถึงแม้จะคัดแยกแต่สุดท้ายขยะ
ก็จะไปรวมกันที่ปลายทางอยู่ดี

ทัศนคติในทางปฏิบัติของครัวเรือนต่อแนวคิด 3Rs ที่จำแนกตามอาชีพ

ทัศนคติในทางปฏิบัติของครัวเรือนต่อแนวคิด 3Rs
โดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ (ตารางที่ 4) พบว่า ทุกกลุ่ม
อาชีพเห็นว่าขยะเป็นปัญหาใหญ่ และรู้วิธีการคัดแยกและ
การจัดการขยะในครัวเรือน ทุกกลุ่มอาชีพโดยเฉพาะอาชีพ
ค้าขาย เห็นว่าการจัดการคัดแยกขยะเป็นเรื่องยาก เนื่องจก
การคัดแยกขยะบางครั้งก็ทำให้เสียเวลาทำมาหากิน เนื่องจาก
ตนเองต้องหาเข้ากินค่า และต้องเตรียมของ เพื่อค้าขาย
บางส่วนมองว่า การคัดแยกขยะเป็นเรื่องยุ่งยากเกินจำเป็น
และแม้จะทราบว่าจะช่วยลดขยะในกอง
ใหญ่แต่บางคนไม่คิดเช่นนั้น กลับมองว่าแม้จะทิ้งขยะแยก
ประเภท แต่สุดท้ายรถเก็บขยะของเทศบาลฯก็นำไปทิ้งรวม
อยู่ดี บางส่วนให้ข้อมูลว่าขยะบางประเภทต้องเก็บรวบรวม
ไว้ให้ได้ปริมาณมากก่อนนำไปขาย เช่น หนังสือพิมพ์ ขวด
พลาสติก ถ่านไฟฉายหรือสิ่งที่เป็นขยะอันตรายอื่น ๆ ซึ่ง
ต้องใช้พื้นที่ในครัวเรือนมาจัดเก็บ บางบ้านที่มีเนื้อที่ไม
มากนักก็ไม่มีความสะดวก

ทุกกลุ่มอาชีพทราบดีว่า การคัดแยกและการจัดการขยะ
ในครัวเรือนเป็นจุดเริ่มต้นของการลดขยะ อย่างไรก็ตาม

พฤติกรรมเลียนแบบ คือ ถ้าเพื่อนบ้านไม่ทำตัวเองก็จะไม่ทำ ทั้งนี้มีความยินดีถ้ามีกฎหมายควบคุมให้ทุกครัวเรือนคัดแยกขยะ ถ้าครัวเรือนใดไม่มีการคัดแยกก็ควรจ่ายค่าปรับรวมทั้งครัวเรือนตนเองก็ยินดีจ่ายค่าปรับ และหากมีรางวัลหรือสิ่งของจูงใจก็จะยิ่งเป็นแรงจูงใจให้คัดแยกขยะ โดยเฉพาะผู้ที่เพิ่งเริ่มต้นเรียนรู้และทำการคัดแยกขยะ แม้กระทั่งผู้ที่เคยเรียนรู้มาก่อนก็ตาม ด้านความรู้และความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะแบบ 3Rs นั้นทุกกลุ่มอาชีพเห็นด้วยรวมถึงความต้องการให้ชุมชนของตนมีการจัดการขยะแบบ 3Rs ทุกกลุ่มอาชีพเห็นด้วยว่า ค่าธรรมเนียมที่จ่ายทุกวันนี้

มีความคุ้มค่ากับประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลฯ เนื่องจากค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะที่เทศบาลฯ เรียกเก็บกับครัวเรือนอยู่ในราคาที่ไม่น่าสูงนักและเป็นราคาที่ยอมรับได้ คือ เดือนละ 30 บาทต่อหลังคาเรือน นอกจากนี้ทุกกลุ่มอาชีพยังเห็นด้วยว่า การรักษาสสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญมาก การจัดการขยะจะช่วยลดภาวะโลกร้อน และการจัดการขยะแบบ 3Rs ต้องหาความรู้ความเข้าใจอยู่เสมอ โดยกลุ่มรับจ้างจะมีความเห็นในเรื่องนี้น้อย ทุกกลุ่มอาชีพเห็นด้วยว่า ถ้าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน จะทำให้การจัดการขยะแบบ 3Rs สัมฤทธิ์ผล

ตารางที่ 3 ทศนคติของครัวเรือนต่อการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs จำแนกตามอาชีพ

ทศนคติของครัวเรือนต่อการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs	รับจ้าง (n=178)	ค้าขาย (n=102)	รับราชการ/พนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ (n=31)	เกษียณอายุ/แม่บ้าน (n=89)	ค่าเฉลี่ยรวม (n=400)
ผลรวมเฉลี่ยด้าน ทศนคติของครัวเรือนต่อการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs	0.8954 ^{abcd}	0.9043 ^{abcd}	0.9155 ^{abcd}	0.8975 ^{abcd}	0.8997
1. ขยะ คือ สิ่งของไร้ค่า ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก *	.6878 ^{acd}	.7474 ^{bc}	.7132 ^{cabd}	.6934 ^{dac}	.7062
2. ขยะมีหลายประเภท	.9659 ^{acdb}	.9641 ^{bcad}	.9900 ^{cabd}	.9750 ^{acdb}	.9693
3. การคัดแยกขยะเป็นการช่วยให้ปริมาณขยะลดลง **	.9603 ^{acd}	.9253 ^{bd}	.9900 ^{cad}	.9603 ^{dabc}	.9537
4. ขยะเปียก คือ เศษอาหาร ผัก ผลไม้ **	.9458 ^{abcd}	.9156 ^{abcd}	.9687 ^{cabd}	.9566 ^{dabc}	.9422
5. ขยะรีไซเคิล คือ ขวดพลาสติก, เศษแก้ว กระจง กระดาษ **	.9603 ^{ac}	.9285 ^{bcd}	.9581 ^{cabd}	.9196 ^{dbc}	.9430
6. ขยะเปียกกับแห้ง (รีไซเคิล) ควรแยกกันเวลาทิ้ง	.8992 ^{abcd}	.8994 ^{abcd}	.9581 ^{cabd}	.9233 ^{dabc}	.9092
7. การหลีกเลี่ยงการใช้ถุง พลาสติก โฟม ช่วยลดปริมาณได้	.9399 ^{abcd}	.9609 ^{abcd}	.9794 ^{cabd}	.9529 ^{dabc}	.9512
8. ขยะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ชุมชนไม่เป็นระเบียบ เพาะพันธุ์เชื้อโรค	.9307 ^{abcd}	.9447 ^{abcd}	.8942 ^{cabd}	.9121 ^{dabc}	.9273
9. ผู้แก้ไขปัญหามลพิษควรเป็นหน่วยงานราชการ (เทศบาล ฯลฯ) เท่านั้น	.7583 ^{abcd}	.8056 ^{abcd}	.7984 ^{cabd}	.7601 ^{dabc}	.7739
10. นอกจากครัวเรือนแล้ว ภาคส่วนอื่นๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ตลาด วัด ก็สามารถช่วยจัดการขยะต้นทาง (3Rs) ได้	.9752 ^{abcd}	.9771 ^{abcd}	.9900 ^{cabd}	.9678 ^{dabc}	.9752
11. การลด การใช้ซ้ำการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เป็นพื้นฐานของการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน	.8954 ^{abcd}	.9382 ^{abcd}	.9048 ^{cabd}	.9121 ^{dabc}	.9108
12. เมื่อท่านคัดแยกขยะที่บ้านแล้ว เมื่อถึงเวลารถขยะมาเก็บขน ขยะก็จะไปรวมกันปลายทางอยู่ที่	.8269 ^{abcd}	.8444 ^{abcd}	.8410 ^{cabd}	.7417 ^{dabc}	.8357

หมายเหตุ 1. * = Mean Different ที่ระดับความเชื่อมั่น 90%
 ** = Mean Different ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
 *** = Mean Different ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%
 2. สัญลักษณ์ a, b, c, d แสดงถึง แต่ละกลุ่มอาชีพที่ต่างกัน
 โดย a = อาชีพรับจ้าง, b = ค้าขาย, c = ข้าราชการ/พนักงานบริษัท, d = ผู้เกษียณอายุและแม่บ้าน
 ตัวอย่าง เช่น abc หมายถึง กลุ่ม a, b และ c ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ทศนคติในการปฏิบัติของครัวเรือนต่อแนวคิด 3Rs ที่จำแนกตามอาชีพ

ทศนคติในการปฏิบัติของครัวเรือน ต่อแนวคิด 3Rs	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ/พนักงาน บริษัท/ รัฐวิสาหกิจ	เกษียณอายุ/ แม่บ้าน	ค่าเฉลี่ย รวม
	(n=178)	(n=102)	(n=31)	(n=89)	(n=400)
ผลรวมเฉลี่ยด้านทศนคติในการปฏิบัติของครัวเรือนต่อ แนวคิด 3Rs	.8554 ^{acd}	.8842 ^{bcd}	.8903 ^{cabd}	.8765 ^{dabc}	.8700
1. ชยะเป็นปัญหาใหญ่เรื่องหนึ่งในทุกวันนี้	.9826 ^{abcd}	.9900 ^{abcd}	.9900 ^{cabd}	.9752 ^{dabc}	.9834
2. ท่านรู้วิธีการคัดแยกและการจัดการขยะในครัวเรือน	.8843 ^{acdb}	.9221 ^{baad}	.9581 ^{cabd}	.9010 ^{dabc}	.9034
3. การคัดแยกขยะ การจัดการขยะเป็นเรื่องยาก**	.7416 ^{acd}	.8088 ^{bd}	.6919 ^{cad}	.7490 ^{dabc}	.7565
4. การคัดแยกและจัดการขยะในครัวเรือนเป็นจุดเริ่มต้น ของการลดขยะในภาพรวม	.9344 ^{acd}	.8800 ^{bc}	.9474 ^{cabd}	.9344 ^{dac}	.9215
5. ท่านจะไม่คัดแยกหรือจัดการขยะ หากไม่มีคนทำเป็น เพื่อน	.7163 ^{abcd}	.7300 ^{abcd}	.6710 ^{cabd}	.7093 ^{dabc}	.7147
6. ท่านยินดีหากมีกฎหมายควบคุมให้ทุกครัวเรือนคัดแยก ขยะ**	.8644 ^{abc}	.8600 ^{bac}	.9020 ^{cabd}	.9331 ^{dc}	.8814
7. หากบ้านใดไม่คัดแยกขยะสมควรจ่ายค่าปรับหรือ รับโทษอื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับบริการเก็บขนขยะ	.8175 ^{abc}	.8300 ^{abcd}	.8690 ^{cabd}	.8876 ^{dabc}	.8402
8. ท่านยินดีคัดแยกขยะหากมีแรงจูงใจเป็นรางวัลหรือ สิ่งของ	.8028 ^{abcd}	.8412 ^{abcd}	.8410 ^{cdab}	.8380 ^{dabc}	.8234
9. ท่านรู้จักคำว่า 3Rs	.8194 ^{abcd}	.7894 ^{bcd}	.8729 ^{cdab}	.8194 ^{dabc}	.8159
10. ท่านต้องการให้ชุมชนของท่านมีใคร การจัดการขยะ ต้นทาง (3Rs)	.9450 ^{abcd}	.9600 ^{bcd}	.9460 ^{cdab}	.9483 ^{dabc}	.9496
11. ค่าธรรมเนียมเก็บขนที่ท่านจ่ายนั้นคุ้มค่ากับ ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาล	.7453 ^{acd}	.8444 ^b	.6813 ^{cad}	.7416 ^{dac}	.7648
12. การจัดการขยะต้นทาง (3Rs) ช่วยลดโลกร้อนได้	.8843 ^{abd}	.9188 ^{abcd}	.9687 ^{cbd}	.8899 ^{dabc}	.9009
13. ท่านเห็นว่าการรักษาสีสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญในทุก วันนี้*	.9206 ^{abd}	.9567 ^{abcd}	.9900 ^{cbd}	.9331 ^{thca}	.9378
14. การจัดการขยะต้นทาง (3Rs) ต้องคอยหาข้อมูล ความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ **	.8363 ^a	.8967 ^{bcd}	.9570 ^{cbd}	.8990 ^{abc}	.8747
15. หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันจะทำให้การจัด การ ขยะต้นทาง (3Rs) สัมฤทธิ์ผล	.9121 ^{ad}	.9641 ^{bcd}	.9900 ^{cbd}	.9381 ^{dabc}	.9372

หมายเหตุ 1. * = Mean Different ที่ระดับความเชื่อมั่น 90%
 ** = Mean Different ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
 *** = Mean Different ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%
 2. สัญลักษณ์ a, b, c, d แสดงถึง แต่ละกลุ่มอาชีพที่ต่างกัน
 โดย a = อาชีพรับจ้าง, b = ค้าขาย, c = ข้าราชการ/พนักงานบริษัท, d = ผู้เกษียณอายุและแม่บ้าน
 ตัวอย่าง เช่น abc หมายถึง กลุ่ม a, b และ c ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษา

การจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs ในประเทศกำลังพัฒนา
ทั่วโลก มีอัตราการนำขยะกลับมารีไซเคิลประมาณ ร้อยละ
3-5 จากปริมาณขยะทั้งหมด ปริมาณขยะที่นำกลับมารีไซเคิล
มาจากการคัดแยกขยะ ประเทศกำลังพัฒนาที่จัดกิจกรรม

ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะตั้งแต่
ระดับต้นทาง พบว่า มีอัตราการนำขยะกลับมารีไซเคิล
เพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 10 (Williams & Slaney, 2007;
Pattnaik & Reddy, 2010) กล่าวว่าการจัดการขยะแบบ
ยั่งยืนสามารถประเมินได้ด้วยตัวชี้วัดต่างๆ ซึ่งหนึ่งใน
ตัวชี้วัดนั้น คือ การได้รับการยอมรับจากประชาชน ซึ่ง

สอดคล้องกับงานที่ศึกษาที่พบว่า คริวเรือนมีความคิดเห็นในทางบวกเกี่ยวกับการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs คริวเรือนเห็นด้วย และยินดีหากปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่ต้นทาง และ Pattnaik and Reddy (2010) ยังได้ระบุว่า การส่งเสริมการจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การรณรงค์ การสนับสนุนเงินอุดหนุน การส่งเสริมนโยบายในทุก ๆ ด้านให้ครอบคลุมแนวคิดการจัดการขยะที่ยั่งยืน การพัฒนาองค์การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร การติดตามประเมินผล เป็นต้น งานศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานของ Pattnaik and Reddy (2010) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เห็นด้วยว่า การคัดแยกขยะ เป็นการช่วยให้ปริมาณขยะลดลง การลด การใช้ซ้ำ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เป็นพื้นฐานของการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันจะทำให้การจัดการขยะต้นทางสัมฤทธิ์ผล ในขณะที่ Usui, Kakamu and Chikasada (2015) กล่าวถึง ปัญหาการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาแถบทวีปเอเชีย เกิดจากการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเมือง เช่น เทศบาลต้องจัดสรรงบประมาณไปใช้เพื่อการบริหารจัดการขยะที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานที่ศึกษาที่พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งใน 20 จังหวัดที่มีปัญหาวิกฤตเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับกำจัดขยะ

บทสรุป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจทัศนคติของคริวเรือนในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาต่อการจัดการขยะแบบ 3Rs

ผลการสำรวจทัศนคติของคริวเรือนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา พบว่า คริวเรือนมีความคิดเห็นในทางบวกเกี่ยวกับการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs กล่าวคือ คริวเรือนเห็นด้วยและยินดี หากปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่ต้นทาง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า นอกจากคริวเรือนแล้ว ภาคส่วนอื่น ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ตลาด วัด ฯลฯ ก็สามารถช่วยจัดการขยะต้นทาง (3Rs) เนื่องจากการจัดการขยะให้สำเร็จ เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายควรช่วยกัน นอกจากเรื่องภาค

ส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังเห็นด้วยกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ 3Rs ในอีกหลายด้านด้วยกัน คือ เห็นด้วยว่าการคัดแยกขยะ เป็นการช่วยให้ปริมาณขยะลดลง การหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โฟม ช่วยลดปริมาณขยะได้ ขยะเปียก คือ เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ขยะรีไซเคิล คือ ขวดพลาสติก เศษแก้ว กระจก กระจา มี ขยะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ชุมชนไม่เป็นระเบียบ เพาะพันธุ์เชื้อโรค การลดการใช้ซ้ำ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เป็นพื้นฐานของการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่รู้จักและเข้าใจหลักการจัดการขยะที่เหมาะสม ตามแนวคิด 3Rs ดีอยู่แล้ว ทั้งนี้เป็นเพราะ นอกจากข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและการจัดการขยะที่ชาวบ้านได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นประจำอยู่แล้ว ทางเทศบาลฯ และหน่วยงานท้องถิ่น เช่น สถาบันการศึกษา ก็เคยจัดกิจกรรมให้ความรู้ ส่งเสริมการคัดแยกขยะและการจัดการขยะในคริวเรือน ในชุมชนมาแล้วบ้าง แต่โครงการต่าง ๆ ดังกล่าวได้สิ้นสุดไปแล้วหลายปี แนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs ยังมีอยู่กับชาวบ้าน อันเป็นผลสืบเนื่องจากการเคยเรียนรู้และลงมือทดลองปฏิบัติ

ผลการศึกษาด้านทัศนคติต่อแนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs โดยรวมที่จำแนกตามอาชีพ พบว่ากลุ่มอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ จะมีทัศนคติที่ดีที่สุดต่อแนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างยินดี หากมีกฎหมายควบคุมให้ทุกคริวเรือนคัดแยกขยะ และหากบ้านใดไม่คัดแยกขยะสมควรจ่ายค่าปรับหรือรับโทษอื่น ๆ นอกจากนี้ยังยินดีคัดแยกขยะหากมีแรงจูงใจเป็นรางวัลหรือสิ่งของ ดังนั้น ควรใช้ทั้งมาตรการทางกฎหมายบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อม ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ ให้ความรู้การจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง แจกรางวัลเพื่อเป็นการตอบแทนและให้กำลังใจประชาชนไปพร้อม ๆ กัน

2. จากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักและเข้าใจหลักการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs เนื่องจากทางเทศบาลฯ และหน่วยงานท้องถิ่น เคยจัดกิจกรรมให้ความรู้ ส่งเสริมการคัดแยกขยะแต่โครงการสิ้นสุดไปแล้ว จึงควรผลักดันกิจกรรมการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs ให้ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม และเทศบาลฯ ยังควรขยายการ

ดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs ให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ และกำหนดแผนปฏิบัติงานกำกับจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืน

References

- Dheerapancharoen, N. (2007). *Participation of Community for Waste and Environment. Reaserch Paper submitted to the Office of the National Research Council of Thailand* (Research report). Phranakhon Si Ayutthaya: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Donchit, M. (2007). *Knowledge Attitude and Behavior for Waste Management in Srinakhon Subdistrict Municipality, Sukhothai Province.* (Master's thesis). Khonkaen University, Khonkaen.
- Konchan, C. (2005). *Participation of People in Waste Segregation for Reuse of Khonkaen Munucipality.* (Master's thesis). Khonkaen University, Khonkaen.
- Luckruchi, V. (1998). *Waste Management of Household.* (Master's thesis). Chiangmai University, Chiangmai.
- Md Abdul, M. Q. (1993). *Applied Statistics.* Bangkok: Division of Human Settlements Development, Asian Institute of Technology.
- Muligaman, S. (1999). *Enforce Using Environmental Law.* Bangkok: Nititham.
- Pattnaik, S., & Reddy, M. V. (2010). Assessment of municipal solid waste management in Puducherry (Pondicherry), India. *Resources, Conservation and Recycling*, 54(8), 512–520.
- Santiwong, T. (2006). *Consumers' Behavior.* Bangkok: Prachumchan Incorporation.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer Behavior* (5th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice–Hall International.
- Tupmee, S. (2002). *Opinion of People for Effectiveness of Ta–Bunmee District, Chonburi Province.* (Master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- United Nations Environment Programme. (2005). *Solid Waste Management.* N.P.: n.p.
- Usui, T., Kakamu, K., & Chikasada, M. (2015). To introduce recycling or not: A panel data analysis in Japan. *Resources, Conservation and Recycling*, 101, 84–95.
- Williams, P. T., & Slaney, E. (2007). Analysis of products from the pyrolysis and liquefaction of single plastics and waste plastic mixtures. *Resources, Conservation and Recycling*, 51(4), 754–769.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.